2024/583

12.2.2024

ROZHODNUTÍ RADY (SZBP) 2024/583

ze dne 8. února 2024

o operaci Evropské unie v oblasti námořní bezpečnosti na ochranu svobody plavby v souvislosti s krizí v Rudém moři (EUNAVFOR ASPIDES)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o Evropské unii, a zejména na čl. 42 odst. 4 a čl. 43 odst. 2 této smlouvy,

s ohledem na návrh vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Dne 28. února 2022 přijala Rada bezpečnosti OSN rezoluci č. 2624 (2022), v níž co nejdůrazněji odsoudila rostoucí počet incidentů u pobřeží Jemenu, včetně útoků na civilní a obchodní lodě, jakož i svévolného či protiprávního zmocnění se a zadržování obchodních plavidel, což představuje významné riziko pro námořní bezpečnost plavidel v Adenském zálivu a Rudém moři podél pobřeží Jemenu.

(2) Dne 12. prosince 2022 přijala Rada závěry, v nichž potvrdila, že angažovanost Unie ve vztahu k Jemenu souvisí s klíčovými zájmy a závazky Unie, mezi něž patří: podpora míru a mezinárodního řádu založeného na pravidlech; potřeba poskytovat obyvatelům Jemenu humanitární podporu; provádění agendy žen, míru a bezpečnosti na celém světě; význam Jemenu pro klíčové námořní zásobovací trasy, pokud jde o energii a jiné komodity a cíl zajistit bezpečnost a stabilitu v oblasti Perského zálivu, Rudého moře a Afrického rohu, jakož i potřeba zabránit dalšímu šíření teroristických organizací. Rada dále potvrdila, že námořní bezpečnost má zásadní dopad na mezinárodní námořní obchod a že Unie je připravena zintenzivnit své úsilí v oblasti budování důvěry a podpory námořní bezpečnosti a ochrany v širším regionu Perského zálivu a Rudého moře.

(3) Dne 24. října 2023 přijala Rada závěry, kterými schválila revidovanou strategii EU pro námořní bezpečnost a její akční plán a stanovila rámec, na jehož základě může Unie přijímat další opatření na ochranu svých zájmů na moři a chránit své občany, hodnoty a hospodářství a současně prosazovat mezinárodní pravidla a plné dodržování mezinárodních nástrojů, zejména Úmluvy Organizace spojených národů o mořském právu (UNCLOS).

(4) Od října 2023 jsou plavidla v Rudém moři, Adenském zálivu, Arabském moři a Ománském zálivu terčem četných útoků ze strany Hútiů. Tyto útoky ohrožují život námořníků na plavidlech a představují porušení svobody volného moře a práva tranzitního proplutí průlivem používaným pro mezinárodní plavbu, které jsou zakotveny v úmluvě UNCLOS. Uvedené útoky mají nepříznivý dopad na obchodní lodní dopravu a na ekonomiky mnoha zemí v Unii a v daném regionu.

(5) Dne 10. ledna 2024 přijala Rada bezpečnosti OSN rezoluci č. 2722 (2024), v níž co nejdůrazněji odsoudila útoky Hútiů na obchodní a komerční plavidla, zdůraznila, že je důležité, aby plavidla všech států v Rudém moři, včetně obchodních a komerčních plavidel proplouvajících Mandebským průlivem, mohla vykonávat plavební práva a svobody v souladu s mezinárodním právem, a požadovala, aby Hútiové okamžitě ukončili veškeré útoky, a současně potvrdila, že musí být respektován výkon plavebních práv a svobod ze strany obchodních a komerčních plavidel v souladu s mezinárodním právem, a poukázala na to, že v souladu s mezinárodním právem mají členské státy právo bránit svá plavidla před útoky, včetně těch, které ohrožují plavební práva a svobody.

(6) Dne 29. ledna 2024 schválila Rada koncepci řešení krize pro případnou operaci Evropské unie v oblasti námořní bezpečnosti na ochranu svobody plavby v souvislosti s krizí v Rudém moři, a to s počáteční dobou trvání v délce jednoho roku do jejího zahájení. V souladu s revidovanou strategií EU pro námořní bezpečnost by tato operace Evropské unie v oblasti námořní bezpečnosti (dále jen „operace“) měla ve spolupráci s dalšími významnými subjekty přispět k námořní bezpečnosti na hlavních námořních komunikačních trasách v dané oblasti, včetně Rudého moře, Arabského moře a Perského zálivu a měla by být doprovázena silnou a cílenou diplomatickou

podporou partnerů z Rady pro spolupráci v Zálivu, regionálních aktérů a pobřežních států. Operace by proto měla být zřízena. Její operační prostor, který by měly tvořit námořní oblasti, by měl být vymezen v souladu s dohodnutým mandátem v příslušných plánovacích dokumentech.

(7) Strategickým cílem operace by v zájmu zajištění svobody plavby pro plavidla mělo být v úzké spolupráci s podobně smýšlejícími stranami zajišťujícími námořní bezpečnost zabezpečit námořní přítomnost Unie v oblasti, kde k útokům dochází.

(8) Za tímto účelem by operace měla poskytovat doprovod plavidlům, zajišťovat informovanost o situaci na moři a chránit plavidla před útoky na moři podnikanými ve více vojenských oblastech. Měla by si zachovat obranný charakter. Síly rozmístěné v rámci operace by měly postupovat v souladu s použitelným mezinárodním právem, a to i mezinárodním obyčejovým právem, včetně práva na sebeobranu, jsou-li splněny podmínky, s cílem bránit se proti bezprostředně hrozícímu nebo probíhajícímu útoku na jejich vlastní plavidla nebo plavidla třetích stran. Operace by měla postupovat v plném souladu s úmluvou UNCLOS. Postupy a podmínky pro výše uvedené by měly být rozpracovány v operačním plánu, včetně pravidel účasti, které schválí Rada.

(9) Politický a bezpečnostní výbor by měl na odpovědnost Rady a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku vykonávat nad operací politickou kontrolu, zajišťovat její strategické řízení a přijímat vhodná rozhodnutí v souladu s čl. 38 třetím pododstavcem Smlouvy o Evropské unii (dále jen „Smlouva o EU“).

(10) Úzká spolupráce s podobně smýšlejícími stranami zajišťujícími námořní bezpečnost bude vyžadovat, aby bylo možné si na základě vzájemnosti a inkluzivnosti vyměňovat utajované informace až do stupně utajení SECRET UE/EU SECRET s operací Prosperity Guardian vedenou Spojenými státy americkými a se smíšenými námořními silami a poskytovat utajované informace EU až do odpovídajícího stupně utajení podobně smýšlejícím partnerům v souladu s rozhodnutím Rady 2013/488/EU ([1]), kterým se stanoví bezpečnostní pravidla na ochranu utajovaných informací EU.

(11) V souladu s čl. 41 odst. 2 Smlouvy o EU a s rozhodnutím Rady (SZBP) 2021/509 ([2]) nesou operační výdaje v souvislosti s vojenstvím nebo obranou vyplývající z tohoto rozhodnutí členské státy,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Poslání

1. Unie zřizuje vojenskou operaci Evropské unie v oblasti námořní bezpečnosti na ochranu svobody plavby v souvislosti s krizí v Rudém moři. Tato operace ve spolupráci s dalšími významnými subjekty přispívá k námořní bezpečnosti na hlavních námořních komunikačních trasách v oblasti uvedené v odstavci 3.

2. Operace nese název EUNAVFOR ASPIDES.

3. Operační prostor zahrnuje Mandebský průliv a Hormuzský průliv, jakož i mezinárodní vody v Rudém moři, Adenském zálivu, Arabském moři a Perském zálivu. Její podrobné hranice, případné podoblasti a oblast zájmu jsou vymezeny v příslušných plánovacích dokumentech schválených Radou.

4. Strategickým cílem operace EUNAVFOR ASPIDES je v úzké spolupráci s podobně smýšlejícími stranami zajišťujícími námořní bezpečnost zabezpečit námořní přítomnost Unie v operačním prostoru za účelem zajištění svobodu plavby pro plavidla.

([1]) Rozhodnutí Rady 2013/488/EU ze dne 23. září 2013 o bezpečnostních pravidlech na ochranu utajovaných informací (Úř. věst. L 274, 15.10.2013, s. 1).

([2]) Rozhodnutí Rady (SZBP) 2021/509 ze dne 22. března 2021 o zřízení Evropského mírového nástroje a o zrušení rozhodnutí (SZBP) 2015/528 (Úř. věst. L 102, 24.3.2021, s. 14).

5. Za tímto účelem operace EUNAVFOR ASPIDES v rámci svých prostředků a schopností:

a) poskytuje doprovod plavidlům v operačním prostoru;

b) zajišťuje informovanost o situaci na moři v rámci celého operačního prostoru;

c) při plném respektování mezinárodního práva, včetně zásad nezbytnosti a proporcionality, chrání v příslušné podoblasti operačního prostoru plavidla před útoky na moři podnikanými ve více vojenských oblastech.

Článek 2

Jmenování velitele operace EU

Velitelem operace EUNAVFOR ASPIDES je jmenován komodor Vasileios GRYPARIS.

Článek 3

Určení velitelství operace EU

Velitelství operace EUNAVFOR ASPIDES se nachází v Larise v Řecku.

Článek 4

Politická kontrola a strategické řízení

1. Politickou kontrolu a strategické řízení operace EUNAVFOR ASPIDES vykonává na odpovědnost Rady a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku (dále jen „vysoký představitel“) Politický a bezpečnostní výbor.

2. Rada zmocňuje Politický a bezpečnostní výbor k přijímání příslušných rozhodnutí v souladu s článkem 38 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „Smlouva o EU“). Toto zmocnění zahrnuje pravomoc měnit plánovací dokumenty, včetně operačního plánu, linie velení a pravidel účasti. Zahrnuje rovněž pravomoc přijímat rozhodnutí o jmenování velitele operace EU a velitele sil EU. Rozhodovací pravomoc, pokud jde o cíle a ukončení operace EUNAVFOR ASPIDES, si ponechává Rada.

3. Politickému a bezpečnostnímu výboru jsou pravidelně podávány aktuální informace o průběhu operace EUNAVFOR ASPIDES, a zejména předseda Vojenského výboru EU pravidelně podává Politickému a bezpečnostnímu výboru zprávy o jejím průběhu. Politický a bezpečnostní výbor může v případě potřeby přizvat velitele operace EU nebo velitele sil EU k účasti na svých zasedáních.

4. Velitel operace EU poskytne Politickému a bezpečnostnímu výboru každé dva měsíce zprávu o průběhu operace EUNAVFOR ASPIDES.

5. Politický a bezpečnostní výbor podává pravidelně zprávy Radě.

Článek 5

Vojenské velení

1. Vojenský výbor EU sleduje řádný průběh operace EUNAVFOR ASPIDES, za jejíž vedení odpovídá velitel operace EU.

2. Velitel operace EU pravidelně podává zprávy Vojenskému výboru EU. V případě potřeby může Vojenský výbor EU přizvat velitele operace EU nebo velitele sil EU k účasti na svých zasedáních.

3. Předseda Vojenského výboru EU je hlavní kontaktní osobou pro velitele operace EU.

Článek 6

Soulad reakce Unie a spolupráce se třetími stranami

1. Vysoký představitel zajišťuje provádění tohoto rozhodnutí a rovněž jeho soulad s vnější činností Unie jako celku, včetně návaznosti na rozvojové programy a humanitární pomoc Unie.

2. Vysoký představitel, jemuž je nápomocna Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ), plní funkci hlavního kontaktního subjektu pro styky s Organizací spojených národů, orgány zemí daného regionu a dalšími mnohonárodními a bilaterálními subjekty, včetně Rady pro spolupráci v Zálivu, Ligy arabských států, Spojených států amerických a Spojeného království.

3. Operace EUNAVFOR ASPIDES koordinuje svou činnost úzce s vojenskou operací Evropské unie s cílem přispět k námořní bezpečnosti v západní části Indického oceánu a v Rudém moři (EUNAVFOR ATALANTA) zřízenou společnou akcí Rady 2008/851/SZBP ([3]).

4. Operace EUNAVFOR ASPIDES spolupracuje s operací Prosperity Guardian, se smíšenými námořními silami a se státy, které jsou ochotny přispívat k námořní bezpečnosti v jejím operačním prostoru.

5. Operace EUNAVFOR ASPIDES úzce spolupracuje s odvětvím námořní dopravy, zejména prostřednictvím Střediska pro námořní bezpečnost v oblasti Afrického rohu (MSCHOA).

6. Operace EUNAVFOR ASPIDES spolupracuje s relevantními orgány členských států, s relevantními agenturami a subjekty Unie, zejména se Satelitním střediskem Evropské unie (SATCEN), a s relevantními misemi a operacemi SBOP, zejména s vojenskou misí Evropské unie s cílem přispět k výcviku somálských bezpečnostních sil (EUTM Somalia), zřízenou rozhodnutím Rady 2010/96/SZBP ([4]) a s misí Evropské unie zaměřenou na budování kapacit v Somálsku (EUCAP Somalia), zřízenou rozhodnutím Rady 2012/389/SZBP ([5]).

7. Operaci EUNAVFOR ASPIDES podporují při shromažďování informací nezbytných k plnění jejích úkolů střediska SATCEN a Středisko Evropské unie pro analýzu zpravodajských informací.

Článek 7

Účast třetích států

1. Aniž je dotčena rozhodovací samostatnost Unie a jednotný institucionální rámec, mohou být k účasti na operaci EUNAVFOR ASPIDES v souladu s příslušnými pokyny Evropské rady vyzvány třetí státy.

2. Rada zmocňuje Politický a bezpečnostní výbor, aby vyzval třetí státy k poskytnutí příspěvku a aby na doporučení velitele operace EU a Vojenského výboru EU přijal odpovídající rozhodnutí o přijetí navrhovaných příspěvků.

3. Podrobné podmínky účasti třetích států se stanoví v dohodách uzavřených podle článku 37 Smlouvy o EU a postupem podle článku 218 Smlouvy o fungování Evropské unie. Pokud Unie a některý třetí stát uzavřou dohodu, kterou se vytváří rámec pro účast tohoto třetího státu na misích Unie pro řešení krizí, použije se uvedená dohoda v souvislosti s operací EUNAVFOR ASPIDES.

4. Třetí státy, které poskytují pro operaci EUNAVFOR ASPIDES významné vojenské příspěvky, mají ve vztahu k běžnému řízení operace EUNAVFOR ASPIDES stejná práva a povinnosti jako členské státy, které se operace účastní.

([3]) Společná akce Rady 2008/851/SZBP ze dne 10. listopadu 2008 o vojenské operaci Evropské unie s cílem přispět k námořní bezpečnosti v západní části Indického oceánu a v Rudém moři (EUNAVFOR ATALANTA) (Úř. věst. L 301, 12.11.2008, s. 33).

([4]) Rozhodnutí Rady 2010/96/SZBP ze dne 15. února 2010 o vojenské misi Evropské unie s cílem přispět k výcviku somálských bezpečnostních sil (Úř. věst. L 44, 19.2.2010, s. 16).

([5]) Rozhodnutí Rady 2012/389/SZBP ze dne 16. července 2012 o misi Evropské unie zaměřené na budování kapacit v Somálsku (EUCAP Somálsko) (Úř. věst. L 187, 17.7.2012, s. 40).

5. Rada zmocňuje Politický a bezpečnostní výbor, aby v případě, že třetí státy poskytnou významné vojenské příspěvky, přijal příslušná rozhodnutí o zřízení Výboru přispěvatelů.

Článek 8

Postavení personálu pod vedením Unie

Postavení jednotek a personálu pod vedením Unie je v případě potřeby vymezeno v souladu s mezinárodním právem.

Článek 9

Finanční ustanovení

1. Společné náklady operace EUNAVFOR ASPIDES jsou spravovány v souladu s rozhodnutím (SZBP) 2021/509.

2. Referenční částka určená na krytí společných nákladů operace EUNAVFOR ASPIDES se stanoví na 8 000 000 EUR. Procentní sazba referenční částky podle čl. 51 odst. 2 rozhodnutí (SZBP) 2021/509 činí 30 % v prostředcích na závazky a 30 % v prostředcích na platby.

Článek 10

Poskytování a výměna informací

1. Vysoký představitel je zmocněn podle potřeby a v souladu s operačními potřebami operace EUNAVFOR ASPIDES poskytovat určeným třetím státům veškeré neutajované dokumenty EU o jednáních Rady týkajících se operace EUNAVFOR ASPIDES, na které se vztahuje služební tajemství podle čl. 6 odst. 1 jednacího řádu Rady ([6]). Pokud jsou tyto podmínky splněny, Politický a bezpečnostní výbor určí v jednotlivých případech dotčené třetí státy.

2. Vysoký představitel je v souladu s rozhodnutím Rady 2013/488/EU oprávněn podle potřeby a v souladu s potřebami operace EUNAVFOR ASPIDES poskytovat určeným třetím státům utajované informace EU vytvořené pro účely operace EUNAVFOR ASPIDES, a to takto:

a) až do stupně utajení stanoveného v příslušné dohodě o bezpečnosti informací, která byla uzavřena mezi Unií a dotčeným třetím státem, nebo

b) až do stupně utajení RESTREINT UE/EU RESTRICTED v případě informací poskytovaných Egyptu, Radě pro spolupráci v Zálivu a jejím členským státům a Indii, jakož i dalším třetím státům určeným Politickým a bezpečnostním výborem.

3. Vysoký představitel je oprávněn si v souladu s rozhodnutím 2013/488/EU a s výhradou ujednání mezi vysokým představitelem a příslušnými orgány pro tyto operace vyměňovat s operací Prosperity Guardian a se smíšenými námořními silami prostřednictvím jejich velitelství utajované informace relevantní pro účely operace EUNAVFOR ASPIDES až do stupně utajení SECRET UE/EU SECRET, pokud je taková výměna v místě operace nezbytná z operačních důvodů.

4. Při poskytování a výměně informací uvedených v odstavcích 1, 2 a 3 musí být plně dodržovány zásady vzájemnosti a inkluzivnosti. S obdrženými utajovanými informacemi nakládá operace EUNAVFOR ASPIDES bez jakéhokoli rozlišování mezi svými zaměstnanci a výhradně na základě operačních požadavků.

5. Vysoký představitel je oprávněn uzavírat ujednání nezbytná k provádění ustanovení tohoto rozhodnutí týkajících se poskytování nebo výměny informací.

([6]) Rozhodnutí Rady 2009/937/EU ze dne 1. prosince 2009, kterým se přijímá její jednací řád (Úř. věst. L 325, 11.12.2009, s. 35).

6. Vysoký představitel může v souladu s přílohou VI oddílem VII rozhodnutí 2013/488/EU přenést zmocnění k poskytování nebo výměně informací, jakož i způsobilost uzavírat ujednání uvedená v tomto článku na úředníky ESVČ, velitele operace EU nebo velitele sil EU.

Článek 11

Vstup v platnost a ukončení operace

1. Toto rozhodnutí vstupuje v platnost dnem přijetí.

2. Operace EUNAVFOR ASPIDES se ukončí jeden rok od svého zahájení.

3. V přiměřené době před uplynutím doby platnosti tohoto rozhodnutí se provede strategický přezkum operace EUNAVFOR ASPIDES.

4. Toto rozhodnutí se zrušuje dnem uzavření operačního velitelství EU v souladu se schválenými plány ukončení operace EUNAVFOR ASPIDES, a aniž jsou dotčeny postupy týkající se auditu a předkládání účtů operace EUNAVFOR ASPIDES podle rozhodnutí (SZBP) 2021/509.

V Bruselu dne 8. února 2024.

Za Radu
předsedkyně
H. LAHBIB